

رسالتان موجزتان في الزكاة والصيام

**Ndũmĩrĩri igĩrĩ nguhĩ ciĩgiĩ  
gĩcunje gĩa ikũmi na mwĩhingo**

## **Ndũmĩrĩri igĩrĩ nguĩ ciĩgĩ gĩcunje gĩa ikũmi na mwĩhingo**

Abdulaziz wa Abdullah wa Baaz

### **Ndũmĩrĩri igĩrĩ nguĩ ciĩgĩ zakaati na kwĩhinga.**

Kũũma kwa Samahatu Sheikh

Abdulaziz wa Abdullah wa Baaz

Ngai amũiguĩre tha

### **Ndũmĩrĩri ya Mbere**

#### **Mathomo ma bata igii na zakaati**

Rĩitwa-inĩ rĩa Ngai-Mũingĩ wa tha, Mũiguanĩri tha

Ngoci ciothe njega nĩcia Ngai mwene hinya wothe arĩ wiki, na tha na thayũ wa Ngai cikorwo igũrũ wa ũrĩa gũtarĩ mũnabii ũngĩ thutha wake, o hamwe na andũ anyũmba yake na arutwo ake. Na thutha ũcio:

Gĩtũmi kĩrĩa gĩtũmĩte ndeto ici ciandĩkwo nĩ gũtaarana na kũririkania watho wĩgĩ kũruta zakaati; ũrĩa Aithiramu aingĩ monaga ta ũtarĩ wa bata mũno magatũma matoũrute kũringana na watho, ona gatuĩka watho ũcio nĩ wa bata mũno, na nĩ kamwe ga tũthingo tũtano twa Ũithiramu, tũrĩa mwako waguo ũtangĩrũngara tiga harĩ tuo; kũringana na uuge wa Mũtũmwo Muhammad tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake:

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ»،

"Ūithiramu wakīirwo igūrū rīa itugī itano: Gwītīkia na ngoro na kumbūra na kanua atī gūtīrī ngai wagīrīire nī kūhoywo otiga Ngai ūmwe mwene hinya wothe, na Muhammad nī mutūmwo na mūnabi wa Ngai, na kūhoya, na kūruta zakaati, na kwīhinga mweri wa Ramadhani, na kuoha thabarī ya gūthī gūcerera nyūmba ngūrū ya Ngai."<sup>1</sup> Nī gwītīkanīirwo ūthingu wago.

Watho wa kūruta zakaati harī Aithīramu nī kīmwe kīa maūndū mega mūno ma Gīithīramu marīa monekaga, na kīonanagia ūrīa dini īroraga arīa mamwītīkīite; nīūndū wa ūguni wakīo mūingī, na bata mūnene ūrīa athīni a Aithīramu makoragwo nago.

Harī imwe cia meguni mayo: Nī gūkūhia ngwatanio cia wendo gatagatī ka mūthaka na mūthīni; nīūndū ngoro nīciūmbītvo igendete ūrīa ūmekagīra wega.

Na harī imwe cia cio, nī gūtheria muoyo na kūwegaatia, na kūwīhereria kuma harī mūtugo wa ūimi, o taūria kūgwetetvo thīinī wa Kurani īrīa ya gītīo, ciugo-inī cia Ngai mūnene:

﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا...﴾

---

<sup>1</sup> Yamūkīrītvo nī Bukhaari, na namba 8, na Muslimu, na namba 16.

"Oya kuma harĩ mĩthithũ yao mũhothi, ũmatherie na ũmagaatie nayo..." [Suratul Tauba: 103]

Na harĩ cio nĩ: kũmenyeria Mũithiramu gũkorwo na ũtugi na ũhoreri harĩ arĩa mabatari.

Na harĩ icio nĩ: kũguucia kĩrathimo, wongerereku, o na icooko kuma kwa Ngai, o ta ũrĩa Ngai augĩte:

﴿...وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾

"...Na kĩndũ o gĩothe kĩrĩa mũheanĩte, nĩakamũrĩha, na nĩwe Mũheani wa mabatara ũrĩa mwega gũkĩra othe." [Surat Saba: 39], Na he ciugo cia Mũnabii wa Ngai Muhammad tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake, iria irĩ thĩĩnĩ wa Hadith ĩrĩa ya ma: Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

﴿يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفِقْ نُنْفِقْ عَلَيْكَ...﴾

"We mwana wa Adamu, ruta na nĩ nĩngũkũrũtĩra..."<sup>1</sup>, O hamwe na meguni mangĩ maingĩ.

Na nĩkũrĩ mũkaana mũritũ kũrĩ ũrĩa ũimaga nayo kana agathithia kũmĩruta. Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

﴿...وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ 34 يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فُتُكُوٰى بِهَا بِنَابُهُمْ وَجُتُوهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنَزْتُمْ لَأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ (35)

<sup>1</sup> Yamũkĩrĩtwo nĩ Muslim, na namba ya 993.

"34....Na arĩa marundaga thahabu na betha na matoĩruta njĩra-inĩ ya Ngai, acio-rĩ, mahe ũhoru wa kĩherithio kĩruo mũno.

Mũthenya rĩrĩa rĩgaahihio mwakinĩ wa Jehenamu, magacunjwo narĩo ithia ciao, na mbũrirũ ciao, o na mĩgongo yao; (makiirwo atĩrĩ), 'Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩa mwarundanĩirie nĩ ũndũ wanyu, nĩ ũndũ ũcio taũrani kĩrĩa mwarĩkia mũkĩrundanĩria." [Suratul Tauba: 34 - 35], Ũtonga wothe ũrĩa Zakaati yake ndĩrutagwo nĩ mũhothi ũrĩa mwene guo akaherithio nago mũthenya wa kũriũka, o ta ũrĩa gũtarĩrio thĩinĩ wa Hadith ĩrĩa ya ma kuuma kwĩ Mũnabii, Ngai amũrathime na amũhe thayũ, atĩ oigire atĩrĩ:

«مَا مِنْ صَاحِبٍ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ لَا يُؤَدِّي حَقَّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ؛ فَأُحْمِي عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ، فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُ كُلَّمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ لَهُ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُفْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيُرى سَبِيلُهُ: إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ».

"Hatirĩ mwene thahabu o na kana betha ũtarutaga hakĩ yayo, no rĩrĩ, mũthenya wa cira rĩrĩa ũgakinya, agathondekerwo bacani cia mwaki; na cihihio mwakinĩ wa jahanamu, na acinwo nacio mbairĩri wake na githithi gĩake o na mũgongo wake, hĩndĩ ciothe irĩa ciakuohoa nĩicokagĩrĩrio harĩ we, mũthenya ũmwe ũrĩa warĩ na gĩthimo gĩa mĩaka ngiri mĩrongo ĩtano, nginya rĩrĩa andũ magacirithio,

acoke onio njira yake: kana mūciĩĩ wa matuiniĩ, kana mwakiniĩ."<sup>1</sup>

Agĩcoka Mūnabii akĩgweta mwene ngamĩira, na ng'ombe na mbũri ũrĩa ũtarutaga zakat yacio, na akĩaririria atĩ nĩakaherithio na cio mũthenya wa mũico.

Na nĩ kũhoteke kuuma kũrĩ Mũtũmwo wa Ngai, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake, atĩ nĩoigire atĩrĩ:

«مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مِثْلَ لَهُ شَجَاعًا أَفَرَعَ لَهُ رَبِّبَيَّانَ يُطَوِّفُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ يَأْخُذُ بِلَهْزَمَتَيْهِ (يَعْنِي شِدْقَيْهِ)، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا مَالِكٌ، أَنَا كُنْزُكَ»، ثُمَّ تَلَا النَّبِيُّ ﷺ قَوْلَهُ تَعَالَى: (وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا ءَاتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ...)

"Mũndũ ũrĩa Ngai amũheete mali na ndarute zakat yayo, nĩrĩgatuirwo kwake nyoka nene ya mũrume ĩtarĩ njuĩrĩ ĩrĩ na tũbithu twĩrũ igũrũ rĩa maitho mayo, ĩkamũrigiiciria mũthenya wa kĩaama, ĩcoke ĩmũnyiite mahaya make (nĩkuuga, mathathi make), ĩcoke yoige atĩrĩ: "Nĩ nĩ mali yaku, nĩ nĩ mũthithũ waku." Agĩcoka Mũtũmwo wa Ngai Muhammad, tha na thayũ wa Ngai cikorwo hamwe nake, agĩthoma ciugo cia Ngai Mwene Hinya Wothe: "Na matigecirerie arĩa maimaga na kĩrĩa Ngai ameehete kuuma ririri-inĩ rwake atĩ nĩ wega kũrĩ o handũ ha ũguo nĩ ũũru kũrĩ o Nĩmakarigiicirio kĩrĩa maimire nakĩo mũthenya wa kĩaama..." [Surat Al Imran: 180]<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> Yamũkĩrĩtwo ni Muslim, na namba 987.

<sup>2</sup> Yarutirwo ni Al-Bukhari, na namba 1338.

Na zakaati nĩ mũhaka kũrutwo he mĩthemba ĩna ya indo: Irimũro cia kuuma thĩ ta mbeũ na matunda, na mĩhĩrĩga ĩrĩa ĩrĩithagio, na thahabu na betha, na indo cia ũbiacara.

Na o kĩmwe harĩ birungo icio inya nĩ kĩrĩ na kĩwango gĩakĩo kĩturanĩirwo, na gĩcunje gĩa ikũmi gĩtirutagwo harĩ indo itanakinyia kĩwango kũ. Kwoguo kĩwango kĩa mbegũ na matunda nĩ awsuq itano, naruo wasq nĩ sa'a mĩrongo ĩtandatũ kũringana na gĩthimi kĩa Mũnabii tha na thayũ ikorwo hamwe nake, kuuma harĩ tende, thabibu, ngano, mũceere, cairi na ingĩ ta icio, nĩ sa'a magana matatũ kũringana na gĩthimi kĩa Mũnabi tha na thayũ ikorwo hamwe nake, naruo nĩ ngundi inya na moko merĩ ma mũndũrũme wa kĩrimu gĩa gatagatĩ, moko make meiyũire biũ.

Na wagirũ nĩ gĩcunjĩ kĩa ikũmi, angĩkorwo mĩtamaiyũ na mĩmera nĩitĩrĩrio maaĩ gũtarĩ na ũritũ, ta mbura na njũĩ na ithima iria ikũũraga, na maũndũ mangĩ ta macio.

No angĩkorwo ĩkahaĩrwo maaĩ na wĩra na thogora: ta kũhũthĩra mĩtambo ya kũruta maaĩ na maũndũ mangĩ ta macio, watho wayo nĩ kũruta nuthu ya gĩcunje gĩa ikũmi o ta ũrĩa hadithi ya ma yugĩte kuumana na Mũtũmwo wa Ngai, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake.

Ha ũhoru wa Nisab ya nyamũ iria irĩithagio cia ngamĩra, ng'ombe na mbũri, nĩ kũrĩ na ũtaarĩria mũcanũre thĩinĩ wa Hadith njumu kuma kũrĩ

Mūtūmwō wa Ngai, tha na thayū wa Ngai ūkorwo hamwe nake, na nĩ kūhotekaga harĩ ūrĩa wendete kūmenya kūūria andũ a ūmenyo igūrũ rĩa ūndũ ūcio, na tiga gūkorwo nĩ kūenda gūkuuhia uhoro, nĩ tūngĩaugwetire nĩguo ūguni wĩkinyanĩrie.

Ha ūhoro wa Nisabu ya betha nĩ Mithqal igana rīmwe na mĩrongo ĩna, na gĩkimo kīayo na Dirhamu cia Saudi Arabia nĩ Riyal mĩrongo ĩtano na ithathatũ.

Nisabu ya thahabu nĩ mithqali mĩrongo ĩĩrĩ, na gĩthimo gĩakĩo na njuniri cia Saudi nĩ njuniri ikūmi na ĩmwe na icunjĩ ithatũ harĩ mūgwanja cia njuniri, na nĩ ngaramu mĩrongo kenda na igĩrĩ. Na kīrĩa kīagĩrĩire kūrutwo harĩ cio nĩ rubu ya ushuri kūrĩ ūrĩa wĩ na nisabu ya cio cieri, kana ya kīmwe gĩa cio, na gĩkinyĩrwo nĩ gĩthiūruruka kwa mwaka.

Na magetha nĩ marūmagĩrĩra mūthithũ, na kwoguo matingĩbatarika gūkinyia mwaka mwerũ, o ta ūrĩa maciaro ma mahiũ ma kūrĩithio marūmagĩrĩra mūthithũ waguo, na matingĩbatarika gūkinyia mwaka mwerũ angĩkorwo mūthithũ waguo nĩũkinyĩte gĩkĩro.

Mbeca cia mathangũ iria andũ mahūthagĩra umūthĩ-ūyo, watho wacio nĩ o ta wa thahabu na betha; gūtiri ngūrani kana ciĩtagwo dirhamu, kana dinari, kana dola, o na kana marĩitwa mangĩ ta macio, korwo thamani yacio nĩũkinyĩte kīigana kĩa betha kana thahabu kīrĩa gĩtwekereirwo, na

ihītūkwo nĩ mwaka mūgima, nĩ kīmabatie irutwo zakaati.

Na nĩkūmatanagio na mbeca mathaga ma atumia ma thahabu kana betha, makĩria rĩrĩa makinya Nisabu na mamarĩkia mwaka, nĩkūbatii marutwo Zaka o na mangĩkorwo meharĩirie kūhũthĩrwo kana kūhoywo, kūringana na uuge ũrĩa wa kĩhooto wa athomi; nĩũndũ wa uuge wa Mũnabii Ngai amũrathime na amũhe thayũ:

«مَا مِنْ صَاحِبٍ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ لَا يُؤَدِّي زَكَاتَهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صُفِحَتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ».

"Gũtirĩ mwene thahabu o na kana betha ũtarutaga Zaka yayo, no tiga mũthenya wa Kũriũka, nĩgarainwo ituĩke icua cia mwaki"<sup>1</sup>. Kinya mũico-inĩ wa hadithi ĩrĩa yagwetwo.

Na rĩrĩa gwathibitĩire kuuma kũrĩ Mũnabii wa Ngai Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake, atĩ nĩonire guokoinĩ kwa mũtumia ikũfũ igĩrĩ cia thahabu, akoiga atĩrĩ:

«أَنْعُطِينَ زَكَاةَ هَذَا؟». قَالَتْ: لَا. قَالَ: «أَيَسُرُّكَ أَنْ يُسَوِّرَكَ اللَّهُ بِهِمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَوَارَيْنِ مِنْ نَارٍ!». فَأَلْقَتْهُمَا، وَقَالَتْ: «هُمَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ».

"Nĩ ũheyanaga zakati ya ici?" Akoiga atĩrĩ: Aca. Akĩmũria atĩrĩ: "Nĩ ũngĩkenda Ngai agũhumbithie nacio mũthenya wa cira, ituĩke ihũngo igĩrĩ cia

---

<sup>1</sup> Kuripotirwo ni Muslim: 987.

mwaki!". Hĩndĩ ñyo agĩcitikia thĩ, na akiuga atĩrĩ: "Ici nĩ cia Ngai na Mũtũmwo wake"<sup>1</sup>.

Na nĩ kũmenyekanĩte kuuma kũrĩ Ummu Salamah Ngai amũkenere atĩ nĩ ehumbaga mabuthu ma thahabu, agĩkĩũria Mũtũmwo wa Ngai atĩrĩ: "Wee Mũtũmwo wa Ngai, gĩkĩ nĩ kīgĩna?" Nake akĩmũcookeria atĩrĩ:

«مَا بَلَغَ أَنْ يُزَكِّيَ فَرْكِي فَلَيْسَ بِكَزٍ»

"Ūtonga ũrĩa wagĩrĩire kũrutwo Zakaati, na ũkarutwo, ndũrĩ mũthithũ"<sup>2</sup> Na Hadithi ingĩ cia ũtaũku ta ũyũ.

No rĩrĩ, wĩgĩĩ ngathĩ iria iharĩirũo cia wendia, nĩgĩragwo goro mũthia-inĩ wa mwaka na kũrutwo gĩcunjĩ gĩa kana kĩa gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa goro wacio, gũtekũramata kana goro wacio nĩkũiganĩte na thogora wario, kana nĩwongererekete kana nĩũnyihĩte; kũringana na hadith ya Samura, Ngai amwĩtikĩrie, oigire atĩrĩ:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُنَا أَنْ نُخْرِجَ الصَّدَقَةَ مِنَ الذِّي نُعَدُّهُ لِلْبَيْعِ».

"Mũtũmwo wa Ngai Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, nĩatwathaga kũruta Sadaka kuuma harĩ kĩrĩa twĩhaarĩrie nĩũndũ wa kwendia."<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> Yamũkĩrĩtwo nĩ Abu Daawuud, na namba 1563, na An-Nasaa'i, na namba 2270 na njĩra njega ya wamũkĩri.

<sup>2</sup> Yamũkĩrĩtwo nĩ Abu Daawuud, na namba 1564.

<sup>3</sup> Yamũkĩrĩtwo nĩ Abu Daawuud, na namba ya 1562.

Na thĩĩnĩ wacio nĩ kũingĩraga mĩgũnda ĩrĩa yahaĩĩrio kwendio, maroa, ngangari, na macini iria igucagia maĩ, na mĩthemba ĩngĩ ya ngũrario ĩrĩa yahaĩĩrio kwendio.

Na nyũmba iria ciarĩkĩirwo gũkombithio no ti cia kwendio, thaka ĩrutagwo harĩ marĩhi ma cio thutha wa mwaka mũrũngũrũ gũthira. Na cio nyene itirĩ thaka, tondũ itiarĩkĩirwo kwendio. Na ũguo noguo ngari cia mũndũ kĩene na iria cia kombithia itirĩ thaka korwo itiarĩkĩirwo kwendio, otiga mwene acigũrire nĩgũo acihũthĩre.

Na rĩrĩa mwene ngari ya mbĩrĩĩthi kana mũndũ ũngĩ ecokanĩĩrie mbeca iria ikinyĩtie kĩgero gĩa gũrutĩrwo gĩcunje gĩa ikũmi, nĩ watho arute gĩcunje gĩa ikũmi kiumĩte harĩcio mwaka wathira acirĩ nacio, o na angĩkorwo amacokeire nĩũndũ wa matũmĩre, kana nĩũndũ wa kũhikania, kana kũgũra indo itangĩthama ta mũgũnda, kana kũrĩha thirĩ, kana matanya mangĩ ta macio; nĩũndũ wa wonjoria wotha wa watho wa dini ũrĩa wonanagia watho wa kũruta gĩcunje gĩa ikũmi he maũndũ-inĩ ta macio.

Na ũrĩa kũrĩ kwa ma harĩ ciugo cia Athomi nĩ atĩ thirĩ ndũgiragĩrĩria Zaka nĩũndũ wa maũndũ marĩa matangĩte.

O ũguo rĩ, indo cia ciana cia ndigwa na arĩa matarĩ na meciria marũngarũ nĩ ya bata irutĩrwo Zaka kũringana na aingi a athomi a dini, rĩrĩa ciakinya gĩkero kĩamũrĩtwo na ikarara mwaka mũgima. Na nĩ ya bata harĩ arĩa mamaroraga

kūciruta nĩguo macirutĩire rĩrĩa mwaka wakinanĩra; nĩũndũ wa ũira wothe ũrĩa ũrĩ ho, ota uuge wa Mūtũmwo, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, thĩinĩ wa hadith ya Mu'adh hĩndĩ ĩrĩa amūtũmire kũrĩ andũ a Yemen:

«إِنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً فِي أَمْوَالِهِمْ تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ، وَتُرَدُّ فِي فُقَرَائِهِمْ».

"Ngai nĩamatuirire sadaka mũthithũ-inĩ wao, ĩrutwo kuuma kũrĩ atonga ao, na ĩcokerio athĩni ao."<sup>1</sup>

Nayo Zakaat nĩ kĩhotoo kĩa Ngai; gũtibatiĩ kũheyanwo na wendani harĩ arĩa matagĩrĩirwo nĩyo, kana mũndũ eyerehere ũteithio nayo kana eyegitire mathĩna, kana agite ũtonga wake kana kwĩyeyũria rũrũ. Handũ ha ũguo, Mũithiramu abatiĩ kũruta Zaka yake kũrĩ arĩa magĩrĩirwo nĩyo nĩũndũ nĩo ene, no ti nĩũndũ wa kĩguni kĩngĩ, akĩruta na ngoro theru na kwĩhoka Ngai owe wiki; nĩgetha thiri wake ũthere, na agĩrĩirwo nĩ mũcaara mũnene na kũricwo handũ hayo.

Na Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩataarĩirie ibuku-inĩ rĩake rĩrĩa rĩtheru mĩhĩrĩga ya andũ arĩa maheagwo Zaka. Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ 60﴾

---

<sup>1</sup> Yariitwo ni Bukhari, na namba ya 1395, na Muslim, na namba ya 19.

"Hatarĩ nganja, Sadaka nĩ cia athĩni, na abatheĩ, na arĩa marutaga wĩra wa kũmicokanĩrĩa, na arĩa meendethetio nĩ Ũithiramu nĩgetha ngoro ciao ciwende, na harĩ kũguũra ngombo, na arĩa marĩ na mathirĩ, na harĩ njĩra ya Ngai, o hamwe na mũgendi ũrĩa ũthirĩirwo nĩ mĩthigo arĩ rũgendo-inĩ. Ũyũ nĩ watho mũbange nĩ Ngai. Na Ngai nĩ Mũmenyi wa maũndũ mothe na nĩ Mũũgĩ." [Suratul Tawbah: 60]

Na rũgano rũrũ rwa gĩtĩo gũkĩrĩkĩrĩrio na marĩitwa maya merĩ manene, nĩ kũririkania kuuma kũrĩ Ngai mũtheru kũrĩ ndungata ciake atĩ we mũtheru nĩwe mũmenyi wa mĩkarĩre ya ndungata ciake: nũũ gatagatĩ-inĩ kao wagĩrĩirwo nĩ ihisano na ũrĩa ũtagĩrĩirwo. Na nĩwe Mũgĩ watho-inĩ wake na ũtuanĩri-inĩ wake, kwoguo ndaigaga maũndũ tiga harĩa hagĩrĩire kũigwo, o na gũngĩkorwo andũ amwe nĩmaremagwo nĩ kuona hitho imwe cia ũgĩ wake; nĩguo ndungata ciake cihore ngoro na watho wake na cietĩkĩre wathani wake.

Na Ngai nĩwe ũhoyagwo atũhotithie ithuĩ hamwe na aithiramu gũtaũkwo nĩ ndini yake, na gũkorwo na wĩhokeku thĩiniĩ wa kũmwathĩkĩra, na kwĩhanyũkĩra maũndũ marĩa mamũkenagia, na kũgitĩrwo kuumana na maũndũ marĩa marehaga marakara make. Hatarĩ ngaja we nĩ Mũiguĩ na arĩ hakuĩ!

Na tha na thayũ wa Ngai cikorwo igũrũ wa ndungata na mũtũmwo wake Muhammad, na bamĩrĩ yake na arutwo ake.

Mūtongoria Mūnene wa maũndũ ma ūthuthuria  
wa gĩthomo

Na ūtaari na ūhunja na mwerekera  
Sheikh Abdulaziz wa Abdullah Ibn Baaz

**Ndũmĩrĩri ya keerĩ**

**Ūhoru wĩgĩĩ irathimo cia kwĩhinga mweri  
wa Ramadhani na mahoya ma ūtukũ  
maguo, na gũtaarĩrio kwa mawatho ma  
bata marĩa andũ amwe no makorwo matoĩ.**

Rĩitwa-inĩ rĩa Ngai-Mũingĩ wa tha, Mũiguanĩri  
tha

Kuuma kũrĩ Abdul Aziz mūrũ wa Abdullah Ibn  
Baaz, gũkinyĩra Mũithiramu o wothe ūkaona: Ngai  
atūtongorie ithuothe njĩra-inĩ ya arĩa metĩkĩtie, na  
atũhotithie gũtaũkĩrwo nĩ Sunnah na Korani, amin!

Thayũ wa Ngai, na tha cia Ngai, na irathimo ciake  
cikorwo igũrũ wanyu.

Na rĩu: ūyũ nĩ ūtaaro mũkuhi wĩgĩĩ wega wa  
kwĩhinga mweri wa Ramadhani na mahoya maguo  
ma ūtukũ, na wega wa gũshindana na ciĩko njega  
thĩinĩ waguo, o hamwe na gũtaarĩria mawatho ma  
bata marĩa mahithĩkĩire andũ amwe.

Nĩkũmenyagwo kuuma kũrĩ Mūtũmwo wa Ngai  
Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe  
nake, atĩ nĩ aamenyithagia arata ake ūhoru mwega  
wa gũkinya gwa mweri wa Ramadhan, akĩmeera atĩ  
nĩ mweri ūhingũragwo mĩrango ya tha na mĩrango

ya Igūrū, na mĩrango ya Jehanamu ikahingwo, na maitimũ makoohererwo, na akauga atĩrĩ:

«إِذَا كَانَتْ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَتُحْتِ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ فَلَمْ يُغْلَقْ مِنْهَا بَابٌ، وَغُلِقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ فَلَمْ يُفْتَحْ مِنْهَا بَابٌ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ، وَيُنَادِي مُنَادٍ: يَا بَاغِيَ الْخَيْرِ أَقْبِلْ، وَيَا بَاغِيَ الشَّرِّ أَقْصِرْ. وَلِلَّهِ عِتْقَاءُ مِنَ النَّارِ، وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ».

"Rĩrĩa gwakinya ũtukũ wa mbere wa Ramadhani, mirango ya mũciĩ wa matuiniĩ nĩhĩngũragwo na gũtirĩ mũrango o na ũmwe wamo ũhingagwo, na mirango ya mwakĩ nĩhĩngagwo na gũtirĩ mũrango o na ũmwe wamo ũhĩngũragwo, na maicima nĩmohagwo. Na mũhũnjia nĩenjagia akĩoiga: Wee mwĩrirĩri wa wega, iyũkĩrie, na wee mwĩrirĩri wa ũũru, tigana. Na Ngai nĩakoragwo na andũ arĩa ohorithagia kuuma mwakinĩ, na ũndũ ũcio wĩkĩkaga o ũtukũ wa mwerinĩ wothe wa Ramadhani."

Na Mũtũmwo, thayũ na kĩrathimo cia Ngai cikĩrĩ we, arauga rĩngĩ atĩrĩ:

«جَاءَكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ بَرَكَهٍ يَغْشَاكُمْ اللَّهُ فِيهِ: فَيَنْزِلُ الرَّحْمَةُ وَيَحُطُّ الْخَطَايَا، وَيَسْتَجِيبُ الدُّعَاءَ، يُنْظَرُ اللَّهُ إِلَى تَنَافُسِكُمْ فِيهِ فَيُبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ؛ فَأَرَوْا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا؛ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ».

"Mweri wa Ramadhani nĩ mũkinyĩire, nĩ mweri wa kĩrathimo, Ngai nĩ amũhumbagĩrĩria thĩinĩ wago: Nĩ acokagia tha, na kweheria mehia, na nĩ acokagia mahoya. Ngai nĩ aroraga ũrĩa mũkũiharanĩra thĩinĩ wago, agacoka akamwĩraharahĩra harĩ maraika ake nĩũndũ wanyu; Kwoguo-rĩ, oniai Ngai wega kuma kũrĩ inyuĩ; Nĩũndũ ti-itherũ, mũndũ ũrĩa

mūrūme nĩ ũrĩa ũkaimwo tha cia Ngai thĩinĩ waguo."

Na Mūtūmwo, thayũ na kīrathimo cia Ngai cikīrĩ we, arauga rīngĩ atīrĩ:

«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

"Mündũ o wothe ũhingaga Ramadhani arĩ na wītīkio na akīhoka Ngai, nĩoheraġīrwo mehia make ma tene, na mündũ o wothe ũrūgamaga kūhoya ũtukũ mweri-inĩ wa Ramadhani arĩ na wītīkio na akīhoka Ngai, nĩoheraġīrwo mehia make ma tene, na mündũ o wothe ũrūgamaga kūhoya ũtukũ wa Laylatul Qadr arĩ na wītīkio na akīhoka Ngai, nĩoheraġīrwo mehia make ma tene."

Na Mūtūmwo, thayũ na kīrathimo cia Ngai cikīrĩ we, arauga rīngĩ atīrĩ:

«يَقُولُ اللَّهُ: كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ إِلَّا الصَّيَّامَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ؛ تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي. لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ. وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ».

"Ngai oigaga atīrĩ: 'Wĩra wothe wa mwana wa Adamu nĩ wake mwene, na gĩiko kīmwe kīega gīkarīhwo maita ikūmi nginya maita magana mūgwanja. No tiga kwīhinga, kūu nĩ gwakwa na nĩ nĩ nyene ndīrīhaga nako; nīatigire merirīria make, irio ciake, na kīnyw'a gīake nīūndũ wakwa. Ūrĩa wīhingĩte arĩ na gīkeno maita merĩ: gīkeno hīndĩ ya

kūhingūra, na gĩkeno hĩndĩ ya gũcemanía na Ngai wake. Na ti-itherũ, mũhuhu wa kanua ka ũrĩa wĩhingĩte nĩ mũnungi wega harĩ Ngai gũkĩra mũnungo wa miski."

Na mohoro ma bata wa kwĩhinga mweri wa Ramadhani na kūhoya gwakuo kwa ũtukũ, na bata wa kwĩhinga o gwothe nĩ maingĩ.

Nĩkwagĩrĩire harĩ mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie atũmĩre mweke ũyũ, naguo nĩ kĩheo kĩrĩa Ngai amũheete gĩa gũkinyia mweri wa Ramadhani; ahanyũke gwĩka ciĩko cia wathĩki, na eyirihĩrie ciĩko njũru, na eyũmĩrĩrie kūhingia maũndũ marĩa Ngai amwathĩte, na makĩria mahoya ma maita matano; nĩ tondũ nĩmo gĩtugĩ kĩa Ũithiramu, na nĩmo watho ũrĩa mũnene gũkĩra mawatho mothe mangĩ thutha wa gwĩtĩkia Ngai na kumbūra na kanua atĩ gũtirĩ ngai tiga Ngai na Muhammad nĩ mũtũmwo wake. Nĩ watho harĩ Mũithiramu wothe arĩ mũndũrũme kana mũndũ-wa-nja kũmenyerera mahoya macio na kũmahoya mahinda-inĩ marĩa mabangĩirwo na wĩnyihia na gũtuurania ngoro.

Na harĩ maũndũ ma bata marĩa mabatĩĩ kũrĩ arũme nĩ kũmĩruta marĩ kĩrima thĩinĩ wa nyũmba cia Ngai, iria Ngai etĩkĩririe itugwo na rĩitwa rĩake rĩgwetwo kuo, o taarĩa oigire:

﴿وَأَقِمْوُا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ (43)

"Na rŭngamiai Mahoya, na heanai Zakaat, na inamiai hamwe na ainami." [Suratul Baqara: 43], Na Ngai ũigĩte rĩngĩ atĩrĩĩ:

﴿حُفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ 238﴾

"Menyagĩrĩrai mahoya, na ihoya rĩa gatagatĩ, na rŭgamai nĩ ũndũ wa Ngai mŭrĩ awathĩki." [Suratul Baqara: 238], Nĩaraugire rĩngĩ atĩrĩĩ:

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ 1 الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ 2﴾

"1. Hatarĩ nganja aetĩkia nĩ magacĩrĩte.

2. Arĩa menyenyekagia mahoooya-inĩ mao." [Suratul Muuminina: 1-2] Kŭginyia oigire atĩrĩ:

﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ 9 أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ 10 الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ 11﴾

"9. Na arĩa mamenyerera mahoya mao, 10. acio nĩo agai, 11. arĩa makagaya Firdausi, matũũre kuo tene na tene." [Suratul Muuminina: 9-11], Nake Mũnabii, tha na thayũ wa Ngai ikorũo nake, oigire:

﴿الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ﴾.

"Kĩrĩkanĩro kĩa kĩa gatagatĩ-inĩ gaitũ nao nĩ mĩhoyo, nake ũrĩa ũmĩtigaga nĩareganĩte na wĩtĩkio."

Na watho ũrĩa wa bata thutha wa kũhoya nĩ kũruta gĩcunje gĩa ikũmi, ta ũrĩa augĩte:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ 5﴾

"Na matiathirwo ũndũ ũngĩ tiga kũhoya Ngai makĩmwamũrĩire Dini nĩũndũ wake we wiki, na

matige kũmũtukania na kĩndũ, na mahoe, na marute gĩcunje gĩa ikũmi; na iyo nĩyo Dini ĩrĩa ya ma na njogoroku." [Suratul Bayyina: 5], Na Ngai ũigĩte rĩngĩ atĩrĩ:

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ (56)

"Na mũtuurie mahoya, na mũrute zaka, na mũthĩkĩre Mũtũmwo, nĩgetha mũiguĩrwo tha." [Suratul Nuur: 56]

Ibuku rĩa Ngai rĩrĩa inene na mũtugo ya Mũtũmwo wake mũtĩku nĩcionanĩtie atĩ ũrĩa ũtaruta zakat ya mũthithũ wake nĩakaherithio nago mũthenya wa mũico.

Na ũndũ wa bata thutha wa kũhoya na kũruta gĩcunje gĩa ikũmi nĩ kwĩhinga mweri wa ramathani, na nĩkĩo gĩtugĩ kĩmwe harĩ itugĩ itano cia ũithĩramu iria igwetagwo he ciugo cia Mũnabii wa Ngai, Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake:

«بُني الإسلام على خمس: شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وصوم رمضان، وحج البيت».

"Ūithiramu ũyakĩtwo igũrũ rĩa itugĩ itano: Gũkumbũra atĩ gũtirĩ ngai wagĩrĩre nĩ kũhoywo otiga Ngai ũmwe, na atĩ Muhammad nĩ Mũtũmwo wa Ngai, na kũhoya, na kũruta gĩcunje gĩa ikũmi, na kwĩhinga mweri-inĩ wa Ramathani, na gũcerera Nyũmba ya Ngai."

Na Mũithiramu nĩagĩrĩrwo nĩ kũgitĩra mũfungo wake na mahoya make ma ũtukũ kuumana na

mĩario na ciĩko iria Ngai amũgirĩtie; tondũ muoroto wa mũfungo nĩ gwathĩkĩra Ngai mwene hinya wothe na gũtĩa mĩgiro yake, na kwĩrutanĩria kũrũa na merirĩria ma mwĩrĩ nĩguo wathĩkĩre Mwathi wa guo, na kũwũmenyeria gwĩkirĩrĩa harĩ marĩa Ngai agirĩtie. Na muoroto ti o gũtiga irio na maĩ na maũndũ marĩa mangĩ mothe mahukagia mũfungo; na nĩkĩo kũrĩ na uhoro wa ma kuumana na Mũtũmwo wa Ngai, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, atĩ oigire:

«الصَّيَّامُ جُنَّةٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَصْحَبْ، فَإِنْ سَأَبَهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ»،

"Kwĩhinga nĩ ngo, na rĩrĩa warĩ mũthenya wa kwĩhinga wa ũmwe wanyu, ndagĩrĩirwo nĩ kwaria ciugo itagĩrĩire o na kana gũkayania, na angĩkorwo mũndũ nĩamũruma kana amũrũe, no mwake oige atĩrĩ: Nĩ ndĩhĩngĩte." Na nĩkũrũmĩtio kuuma kũrĩ Mũnabii wa Ngai Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake, atĩ nĩ oigire atĩrĩ:

«مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ».

"Mũndũ ũrĩa ũtaretiga kwaria maheeni na kũmarutithia wĩra, na waganu, rĩ, Ngai ndarĩ na bata atige irio ciake na kinyuo gĩake" Nĩkũmenyekanire kũpitĩra maandĩko maya na mangĩ atĩ kĩrĩa kĩagĩrĩire harĩ mũhũngi nĩ kwĩiga haraihu na maũndũ mothe marĩa Ngai amũgirĩtie, na kũmenyerera maũndũ mothe marĩa Ngai

amwathĩte. Na gwĩka ũguo nĩkuo egwĩhoka kũheo mũhera, na gũkuũrwo kuuma mwakiinĩ, na gwĩtĩkĩrwo kwa mfungo yake na mahoya make ma ũtukũ.

Na kũrĩ na maũndũ mangĩhithĩra andũ amwe:

Na kĩmwe kĩa maũdũ macio nĩ: Atĩ nomũhaka harĩ Mũithiramu ehingage nĩ ũndũ wa wĩtĩkio na gwĩcaria marĩhi kuuma kũrĩ Ngai, ti nĩ ũndũ wa kwĩonania kana kwenda kũmenyeka, kana kwarĩrĩria andũ, o na kana kũrũmĩrĩra andũ a mũciĩ gwake kana andũ a bũrũri wake. No nomũhaka harĩ we gĩtũmi kĩrĩa kĩmũtindĩkaga kwĩhinga gĩkorwo nĩ wĩtĩkio wake atĩ Ngai nĩamwathĩire gwĩka ũguo, na gwĩcaria marĩhi kuuma kũrĩ Mwathi wake nĩ ũndũ wa ũguo. Na ũguo noguo mahoya ma Ramadhani ma ũtukũ; nomũhaka Mũithiramu ameke nĩ ũndũ wa wĩtĩkio na gwĩcaria marĩhi, ti nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩngĩ o gĩothe; na nĩkĩo oigire, tha na thayũ ikorwo hamwe nake:

«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

"Ūrĩa wothe ũhingaga mweri wa Ramadhani arĩ na wĩtĩkio na akĩhoka kũheo ngero nĩ Ngai, nĩakoherwo mehia make maria mahĩtũku, na ũrĩa wothe ũrũgamagĩra mahoya ma ũtukũ hĩndĩ ya mweri wa Ramadhani arĩ na wĩtĩkio na akĩhoka kũheo ngero nĩ Ngai, nĩakoherwo mehia make

maria mahītūku, na ūrĩa wothē ūrūgamagĩra mahoya ūtukū wa Laylatul-Qadr arĩ na wītĩkio na akĩhoka kūheo ngero nĩ Ngai, nĩakoherwo mehia make maria mahītūku."

Na harĩ maũndũ mamwe marĩa watho waguo no ūkorwo ūtamenyekete harĩ andũ amwe: Ta mũhĩngi kūgĩa na nguraro, kana kūitĩka thakame ya maniūrũ, kana gũtahika, o na kana maĩ kana betrūrũ gũthiĩ mūmeroinĩ wake atetanyĩire, maũndũ macio mothe matibatithagia mũhĩngo. No ūrĩa wĩtapithia emenyete, mũhĩngo wake nĩūbatithĩkaga; nĩkũndũ wa ciugo cia mūnabii wa Ngai Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake:

«مَنْ ذَرَعَهُ الْفَيْءُ فَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ فَعَلَيْهِ الْقَضَاءُ».

"Mũndũ ūrĩa ūtooragwo nĩ gũtahĩka, ndagĩrĩrwo nĩ kūrĩha, na ūrĩa wĩtahithagia, nĩ agĩrĩrwo nĩ kūrĩha."

Na harĩ macio: Nĩ ta ūndũ ūngĩkoreka harĩ mũndũ wĩhingĩte wa gũkunderia gwĩtheria kuumana na ūthahahu nginya gũgĩkĩa, na kūrĩ atumia amwe, gũkunderia gwĩtheria kuumana na mweri kana thakame ya thutha wa gũciara nginya gũgĩkĩa angĩkorwo nĩonete nĩathera gũtanakĩa, nĩ amūbatĩi kwĩhinga, na gũtiri kĩgiria angĩkunderia gwĩtheria gwake nginya thutha wa gũkĩa, no ndagĩrĩrwo nĩ gũgũkunderia nginya riũa rĩaratha, handu ha ūguo, nĩ amūbatĩi kwĩtheria na ahoje mahoya ma rūcinĩ riũa rĩtanaratha. Na noguo

mündũ ũrĩ na thahu ndagĩrĩrwo nĩ gũcerereria gũthamba nginya riũa rĩaratha, no nomũhaka ethamambe na ahoje mahoya ma alfajiri riũa rĩtanaratha, na nomũhaka harĩ mündũrũme gwĩka mĩtũkĩ nĩgetha ahinyanĩre mahoya ma alfajiri arĩ hamwe na kĩa.

Na he maũndũ mamwe marĩa matathũkagia mũhingo: Kĩrutwo thakame ya gũthimwo, na kũhũrwo cindano iria itarĩ na muoroto wa kũheana hinya ta wa irio. No rĩrĩ, gũkũerereria maũndũ macio nginya ũtukũ nĩguo wega na nĩ ũndũ wa kwĩgitĩra makĩria angĩkorwo ũguo nĩ kũhotekete; nĩ tondũ wa uuge wa Mũtũmwo wa Ngai Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake:

«دَعُ مَا يَرِيكَ إِلَى مَا لَا يَرِيكَ».

"Rekana na kĩa gĩgũtetia, wamũkĩre kĩa gĩtagũtetia."

Na uge wa Mũtũmwo, thayũ na kĩrathimo cia Ngai ikorwo nake:

«مَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ».

"Mündũ ũrĩa wĩthemete maũndũ ma nganja, nĩetheretie dini yake na gĩtĩo gĩake."

Na gatagatĩ-inĩ ka maũndũ marĩa watho wamo nĩ mũhithĩku kũrĩ andũ amwe nĩ: Gũkora ũhoreru mahoyainĩ, marĩ mahoya ma watho kana ma kwĩyenda. Na nĩ kũrĩ na ndeto njega cia Mũtũmwo wa Ngai, Ngai amwongerere tha na thayũ, cionanagia atĩ ũhoreru nĩ kĩongo kĩmwe kĩa ciongo

cia mahoya, na mahoya matangĩtĩkĩrĩka tiga naguo. Naguo nĩguo gũkorwo na ũhoreru na wĩnyihia mahoyainĩ, na gũtiga kwĩhanyĩrĩria nginya rĩrĩa cĩga ciothe cia mwĩrĩ icokera handũ harĩo. Na andũ aingĩ nĩmahoyaga mweri wa Ramadhani mahoya ma Tarawih na njĩra ĩrĩa matangĩtaũkĩrwo nĩmo, o na matakoragwo na ũhoreru thĩinĩ wamo. Handũ ha ũguo mamahoyaga makĩmatimbaga ta nguku. Mahoya macio mahoye na mũhano ũcio matikagĩrĩire, na ũrĩa ũmahoyaga nĩ ehĩtie, na ndarĩ na marĩhi.

Na harĩ maũndũ marĩa watho wamo ũngĩhithĩka kũrĩ andũ amwe: Nĩ gwĩciria kwa amwe atĩ mahoya ma Tarawĩhi gũtibatiĩ gũthiĩ rungu rwa rakaa mĩrongo ĩrĩ, na gwĩciria kwa angĩ atĩ gũtibatiĩ kũngĩongererwo igũrũ wa rakaa ikũmi na ĩmwe kana rakaa ikũmi na ithatũ, na gwĩciria gũkũ guothe gũtirĩ handũ hagu, otiga nĩ mahĩtia mathiĩte mũgarũ na ũira.

Na hatarĩ nganja hadithi iria njũrũ kuma kũrĩ Mũtũmwo wa Ngai, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, nĩ cionanĩtiĩ ati ihoya rĩa ũtukũ nĩ rĩiganĩirio na njĩra nene, kwoguo gũtirĩ mũhaka mũigĩre ũrĩa ũtagirĩirwo nĩ kũgararanio, handũ ha ũguo nĩ kũmenyekanĩte kuuma kwake, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, atĩ nĩ ahoyaga ihoya rĩa ũtukũ raka ikũmi na ĩmwe, na rĩngĩ nĩahoyaga raka ikũmi na ithatũ, na rĩngĩ agahoya nini gũkĩra icio hĩndĩ ya Ramadhan o na hĩndĩ ingĩ itarĩ ya

Ramadhan, na rĩrĩa ooririo ũhoro wa ihoya rĩa ũtukũ akiuga atĩrĩ:

«مَتْنِيْ مَتْنِيْ، فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمْ الصُّبْحَ صَلَّى رَكْعَةً وَاحِدَةً تُؤْتِرُ لَهُ مَا قَدْ صَلَّى».

"Igĩrĩ igĩrĩ, na rĩrĩa ũmwe wanyu etigĩra gũkĩa, akahooya raka ĩmwe ĩtuĩragia iria ahoyete." Nĩ kwĩtikanĩrwo ũma wakĩo.

Na ndaigire mũigana wa raka wa mwanya, rĩari mweri-inĩ wa ramadhani kana handũ hangĩ, na nĩkĩo Atharika mahoyaga mahinda-inĩ ma Umar, Ngai amwĩtikĩre, hĩndĩ imwe raka mĩrongo ĩrĩ na ithatũ na hĩndĩ ingĩ raka ikũmi na ĩmwe, ũndũ ũcio wothe nĩ mũgitie kuuma kũrĩ Umar, Ngai amwĩtikĩre, na Atharika arĩa maarĩ mahinda-inĩ make.

Na athuuri amwe aria ma fuataga njĩra ya mũnabii tene maahoyaga mweri-inĩ wa Ramadhani rak'ah mĩrongo ĩtatũ na ithathatũ, na mahoe witiri ya ithatũ, na anandi ao maahoyaga mĩrongo ĩna na ĩmwe. Ũndũ ũcio nĩ wagwetirwo nĩ Sheikh Al-Islam Ibn Taymiyyah na athomi angĩ a dini. O ta ũrĩa oigire, Ngai amũiguĩre tha, atĩ ũndũ ũcio nĩ mũraihi na gũtirĩ na mũhaka. Ningĩ nĩoigire atĩ kĩrĩa kĩega makĩria nĩ harĩ ũrĩa ũraihtagia gũthoma, na kũinamia, na gwĩtubia thĩ nĩ kũnyihia mũigana, na ũrĩa ũhũthahũthagia gũthoma, kũinamia na gwĩtubia thĩ nĩ ongereraga mũigana. Ũguo nĩguo uuge wa ciugo ciake, Ngai amũiguĩre tha.

Na ũrĩa ũngĩtuĩria njĩra ya Mūtũmwo wa Ngai, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, nĩakũmenya atĩ ũndũ ũrĩa mwega makĩria harĩ maũndũ maya mothe nĩ kũhoya rakaa ikũmi na ĩmwe kana rakaa ikũmi na ithubatũ mweri-inĩ wa Ramathani na mĩeri-inĩ ĩngĩ; tondũ ũndũ ũcio nĩguo waganaine na ciĩko cia Mūtũmwo wa Ngai, tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, mahinda-inĩ make maingĩ, na nĩũndũ nĩ hũthũ harĩ arĩa marahoya, na nĩkuhĩhĩrĩrie wĩnyihia na hũmũko ya ngoro. Na ũrĩa ũngĩongerera gũtirĩ ũũru kana ũndũ ũthũũrĩtwo o ta ũrĩa gũtarĩirio.

Na nĩ wega makĩria kũrĩ ũrĩa ũhoyete hamwe na imamu mahoyainĩ ma gũtararama ma mweri wa Ramadhan, atĩ ndakoime kuo otiga o hamwe na imamu; nĩũndũ wa ciugo cia mũnabii wa Ngai Muhammad, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake:

«إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا قَامَ مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ قِيَامَ لَيْلَةٍ».

"Ti-itherũ, mũndũ rĩrĩa arũgamĩte na Imamu wake nginya arĩkie, Ngai nĩamwandĩkĩra kũhoya ũtukũ wothe."

Nĩ watho kũrĩ aislamu othe kwĩrutanĩria mĩthemba-inĩ ya ũthathaiya mweri-inĩ ũyũ mūtugi, ta mahoya ma kwĩyendera, na gũthoma Korani na gũciirĩrĩria na gũtaũkĩrwo, na kwongerera kũgooca Ngai na kũmũtĩa na kũmũnenehia na kũmũhoya arekere mehia, na mahoya marĩa magĩrĩire, na

gwathana na wega na kūgiria ũũru, na gwĩta andũ harĩ Ngai, na kūhoorereria athĩni na arĩa matarĩ na kĩndũ, na kwĩrutanĩria gwathĩkĩra aciari na kūnyitanagia na andũ a mbarĩ, na gũtĩa mūtũuri na gũcerera arũaru, na maũndũ mangĩ ta macio ma ũndũ mwega; kūringana na ũrĩa mūtũmwo Muhammad tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake oigĩte ndeto-inĩ ĩrĩa hītũkũ:

«يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى تَنَافُسِكُمْ فِيهِ، فَيَبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ؛ فَأَرَوْا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا، فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ».

"Ngai aroraga ihĩndana rĩanyu harĩ guo, na akegathĩkania nanyu harĩ araike ake; kwoguo mũonie Ngai wega kuma kũrĩ inyuĩ, tondũ mũndũ ũrĩa mũnyamarĩku nĩ ũrĩa ũimĩtwo tha cia Ngai thĩinĩ wago."

Na nĩkũrivotiitwo kuuma kwiwe, tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake, atĩ nĩoigire atĩrĩ:

«مَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخَصْلَةٍ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ كَانَ كَمَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ، وَمَنْ أَدَّى فِيهِ فَرِيضَةً كَانَ كَمَنْ أَدَّى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ».

"Ūrĩa ũkewĩkuhĩrĩria Ngai na gwĩka kĩiko kĩmwe kĩega thĩinĩ wago, agakorwo arĩ o ta ũrĩa ũrutĩte kĩiwatho hĩndĩ ĩngĩ, na ũrĩa ũkaruta kĩiwatho thĩinĩ wago, agakorwo arĩ o ta ũrĩa ũrutĩte ciwatho mĩrongo mũgwanja hĩndĩ ĩngĩ."

Na he ciugo cia Mũnabii wa Ngai Muhammad tha na thayũ wa Ngai ikorwo hamwe nake, thĩinĩ wa Hadithi ĩrĩa ya kwĩhokeka:

«عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً، أَوْ قَالَ: حَجَّةٌ مَعِيَ».

"Gũthĩĩ Umra mweri-inĩ wa Ramadhani nĩ kũiganaine na gũthĩĩ Hajj, kana akiuga: gũthĩĩ Hajj hamwe na nĩĩ."

Na nĩ kũrĩ na Hadithi nyingĩ ohamwe na ciugo cia athahaba iria cionanagia ũrĩa gwĩtĩkĩrĩke na nĩ kwegu kũhĩngana harĩ gwĩka ciĩko njega mweri-inĩ ũyũ mũtugi.

Na Ngai nĩwe ũhoyagwo atũhotithie ithuĩ na Aithiramu othe harĩ maũndũ mothe marĩa mamũkenagia, na etĩkĩre kĩhĩngo gitũ na mahoya maitũ ma ũtukũ, na athondekere mĩkarĩre itũ, na atũgitĩre ithuothe kumana na mageerio makuruhania. O ta ũrĩa tũmũhoyaga We mwene hinya wothe, athondekere atongoria a Aithiramu, na acokanĩrĩre uuge wao igũrũ rĩa kĩhoto, nĩũndũ nĩwe mũrũgamĩrĩri wa ũndũ ũcio na nĩwe mũhoti wagu.

Na thayũ, tha, na irathimo cia Ngai ikorwo na inyuĩ.

## الفهرس

|                                                                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Ndũmĩrĩri igĩrĩ nguhĩ ciĩgiĩ gĩcunje gĩa ikũmi na mwĩhingo ....                                                                                         | 2  |
| Ndũmĩrĩri igĩrĩ nguhĩ ciĩgiĩ zakaati na kwĩhinga.....                                                                                                   | 2  |
| Ndũmĩrĩri ya Mbere.....                                                                                                                                 | 2  |
| Mathomo ma bata igii na zakaati .....                                                                                                                   | 2  |
| Ndũmĩrĩri ya keerĩ .....                                                                                                                                | 14 |
| Ũhoro wĩgiĩ irathimo cia kwĩhinga mweri wa Ramadhani na mahoya ma ũtukũ maguo, na gũtaarĩrio kwa mawatho ma bata marĩa andũ amwe no makorwo matoĩ. .... | 14 |